

AMERIKA, AMERICA

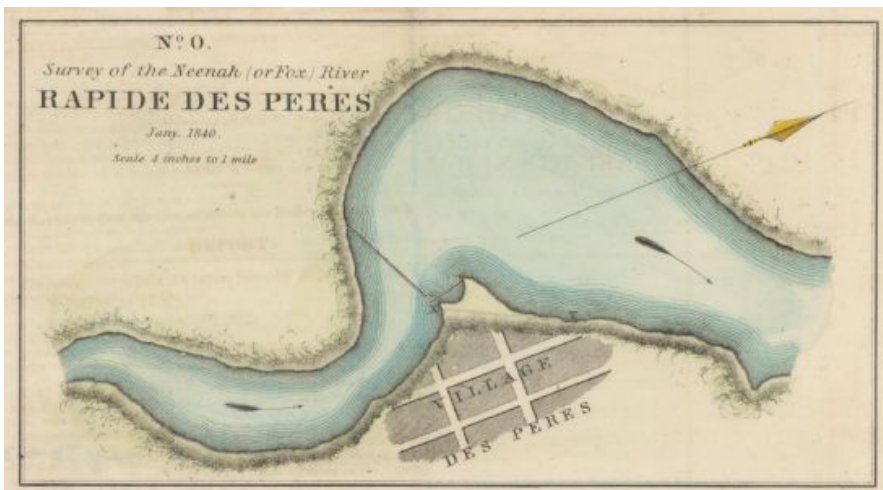
over emigranten naar de Verenigde Staten van Amerika
een serie artikelen door **Willem Keeris**

Deel XXV, De Pere

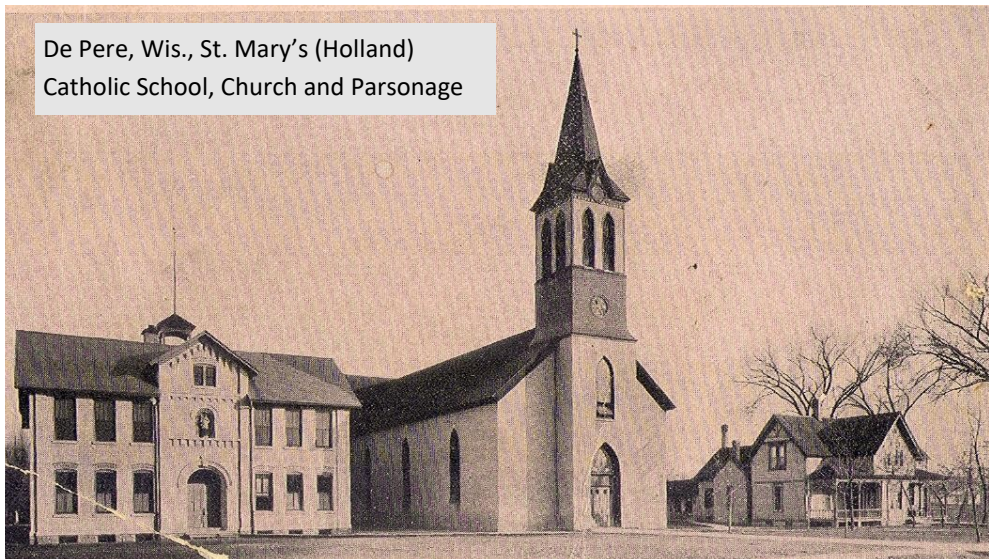
In deel XVII heb ik het gehad over Little Chute, waarschijnlijk de meest bekende van alle vestigingsplaatsen van Nederlandse emigranten uit noordoost Brabant. Een plaats die zeker zo bekend is, is De Pere in Brown County, zo'n 30 km. ten noordoosten van Little Chute.

De eerste Europeaan die het gebied waar nu De Pere ligt bezocht, was de in Frankrijk geboren Claude Allouez (1622-1689), een missionaris van de Jezuiten orde, die in 1671 de missie van St. Francis Xavier

stichtte op de oevers van de rivier de Fox, daar waar nu het centrum van oostelijk De Pere is. Die plaats heette toen *Les Rapides des Pères*, wat letterlijk 'de stroomversnelingen van de Paters' betekent. Die aanduiding werd later afgekort tot De Pere, waarmee het duidelijk is hoe die plaats aan haar naam komt. (Aardig om te weten in dit verband is het feit dat de uitspanning 'De Pier' op Bedaf in Uden, genoemd is naar De Pere in Wisconsin.) In 1867 brandde de missiepost af en werd niet

De Pere, Wis., St. Mary's (Holland)
Catholic School, Church and Parsonage

meer herbouwd. De volgende bijna 150 jaar waren er geen blanken meer aanwezig in dit gebied. Die kwamen pas weer na 1800.

In tegenstelling tot Little Chute, ligt De Pere aan beide zijden van de rivier de Fox, maar dat is niet altijd zo geweest; er gaat een ontstaansgeschiedenis aan vooraf. Wat nu het oostelijk gedeelte is werd voor het eerst in 1829 in kaart gebracht door William Dickinson, die als stichter van De Pere wordt beschouwd. De nederzetting werd onafhankelijk in 1857 en heette vanaf dat moment de **“Village of De Pere”**. In 1883 werd dat de **“City of De Pere”**.

Ondertussen waren er sinds 1857 aan de westelijke kant van de rivier ook steeds meer mensen komen wonen. Die nederzetting werd in 1870 de **“Village of West De Pere”** en was onafhankelijk van het dorp aan de oostkant. In 1883 werd het de **“City of Nicolet”** (genoemd naar de eerste blanke die Wisconsin bezocht had), maar

omdat die naam niet aansloeg werd in 1887 de naam veranderd in **“City of West De Pere”**. Er was ondertussen wel wat rivaliteit ontstaan tussen de twee nederzettingen aan beide zijden van de rivier en na lange beraadslagingen werd in 1889 besloten om samen te gaan en sinds 1890 is er dus maar één De Pere meer: de **“City of De Pere”**, die aan beide zijden van de rivier ligt.

In 1837 werd besloten dat het gerechtsgebouw van Brown County in De Pere zou komen. Het leek er toen even op dat De Pere ook de hoofdstad zou worden. Maar in 1854 werd toch besloten dat Green Bay de hoofdstad werd.

In 1893 gingen er drie Norbertijnen vanuit Heeswijk naar Wisconsin. Eerst gingen ze naar Door en Kewaunee Counties, ten noordoosten van De Pere. Maar enkele jaren later kwamen ze naar De Pere, waar ze een abdij bouwden en in 1898 een college begonnen, het nog steeds bestaande

en befaamde *St. Norbert College*. Ook de abdij bestaat nog steeds; eerst stond die in westelijk De Pere maar in 1959 is men verhuisd naar een nieuwe abdij die gebouwd is in het oostelijk gedeelte.

De Pere is ook bekend omdat daar diverse kranten uitgegeven werden. Een daarvan is **De Volksstem**, een krant in de Nederlandse taal. Na enkele proefnummers verscheen de eerste krant op 14 maart 1890 terwijl het laatst bekende exemplaar op 24 juni 1919 gepubliceerd werd. De krant werd uitgegeven door onder andere Johannes Antonius Kuijpers uit Oeffelt. Op de drukpersen in zijn uitgeverij werden ook bidprentjes in het Nederlands gedrukt. Ook drukte hij een maandelijks tijdschrift in de Nederlandse taal, **De Gids**, dat van oktober 1894 tot ongeveer 1907 uitgegeven werd door Johannes Smits uit Swolgen, die ook in De Pere woonde. En terwijl de meeste exemplaren van De Volksstem bewaard zijn gebleven, wordt er nog steeds gezocht naar De Gids. Wie zoekt er mee?

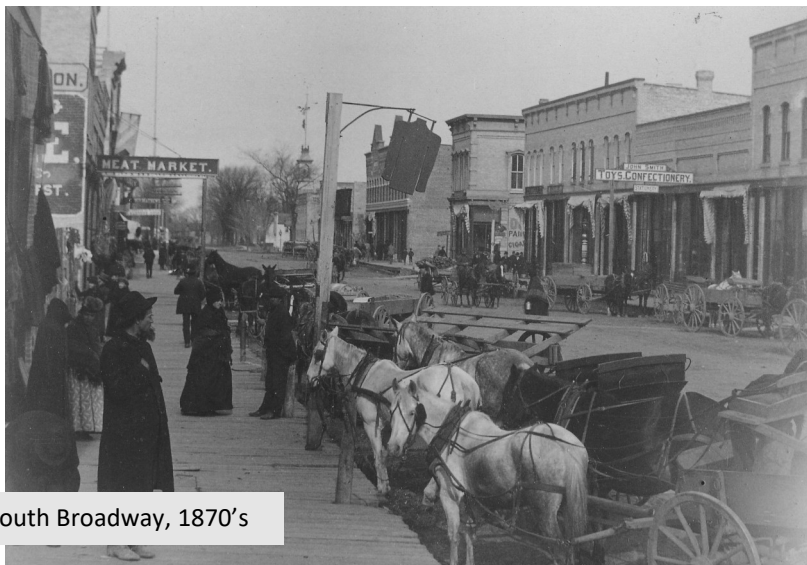
In De Pere woonden, in tegenstelling tot Little Chute, veel meer mensen met een verschillende achtergrond; met name de Ieren waren goed vertegenwoordigd. Die hadden sinds 1864 een eigen kerk, *St. Francis*. De Nederlanders gingen echter liever in Green Bay ter kerke, naar de oudste parochie in Wisconsin, *St. John the Evangelist*. Naarmate het aantal Nederlanders in De Pere steeds groter werd, is er door en voor hen in 1869 een nieuwe parochie gesticht, die in de eerste instantie *Immaculate Conception* (Onbevleete Ontvangenis) heette, maar later *St. Mary* werd genoemd. De kerk lag aan de oostkant en de eerste pastoor was de in Volkel gebo-

ren Willem Verboort, terwijl de langst zittende pastoor Johannes Verstegen uit Zeeland was (van 1882 tot 1904).

Ofschoon er aan de westkant sinds 1870 ook een kerk was (*St. Joseph*, de zogenaamde Franse kerk), gingen de Nederlanders die daar woonden, toch aan de oostkant naar de kerk, want daar stond immers hun 'Hollandse Kerk'. Om steeds de rivier te moeten oversteken werd gaandeweg met het stijgen van het aantal parochianen toch een steeds groter bezwaar en in 1884 kregen de Nederlanders aan de westkant dan ook een eigen kerk, *St. Boniface*. De twee parochies daar werden en worden nog steeds bediend door de Norbertijnen waarbij *Old St. Joe's* zelfs helemaal op de campus van het *St. Norbert College* ligt.

St. Boniface Church, De Pere, Wis.

De Pere, South Broadway, 1870's

Het oude gebouw van *St. Mary's* kerk aan de oostkant bestaat niet meer; in 1998 is er een nieuwe kerk gekomen met dezelfde naam en de oude is een jaar later afgebroken. Verder is er in 1999 een nieuwe kerk gekomen aan de westkant. Die heeft een nieuwe naam gekregen omdat de parochies daar al eerder samengegaan waren. De nieuwe naam is *Our Lady of Lourdes* geworden. Aardig detail is dat de pastoor sinds 2019 een geboren Nederlander is, Peter Ambting.

Het oude kerkgebouw van *St. Boniface* bestaat nog maar wordt niet meer gebruikt als kerk.

De Pere heeft wel een beroemdheid voortgebracht. In 1973 werd de 24-jarige Terry Ann Meeuwsen tot Miss America verkozen, nadat ze een jaar eerder Miss Wisconsin werd. Zij is een achterachterkleindochter van de schoenmaker Wilhelmus Meeuwsen uit Zeeland, die in 1869 met zijn vrouw en vier kinderen naar

Noord-Amerika emigreerde. Terry zong voor haar verkiezing in een folk groep en schreef later een aantal boeken met religieuze inhoud.

Meer weten?

Mary Kay and Dan Milquet, *De Pere of Yesteryear* (De Pere, 2006)